

Sygn. akt IV U 1017/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lutego 2016r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Tomaszewska

po rozpoznaniu w dniu 10 lutego 2016r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania D. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 18 czerwca 2015r. znak: (...)

o emeryturę

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni D. P. prawo do emerytury od dnia 31 sierpnia 2007r., stwierdzone decyzją pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 26 listopada 2007r. znak (...) -1/20/NE, oraz prawo do wypłaty tej emerytury od dnia 1 lutego 2015r.;

II. stwierdza odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji;

III. zasądza od pozwanego na rzecz wnioskodawczyni kwotę 60 (sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt IV U 1017/15

UZASADNIENIE

Ubezpieczona D. P. wniosła odwołanie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 18 czerwca 2015r. znak (...), którą to decyzją organ rentowy odmówił wnioskodawczyni prawa do emerytury na podstawie ustawy z dnia 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2014r. poz. 191 ze zmianami; dalej również: KN) z uwagi na nieudokumentowanie 20 lat wykonywania pracy nauczycielskiej. Ubezpieczona zaskarżonej decyzji zarzuciła naruszenie art. 88 ust. 1 KN poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że ubezpieczona nie legitymuje się dwudziestoletnim okresem pracy w szczególnym charakterze; art. 86 tej samej ustawy poprzez jego niezastosowanie; art. 91a ust. 2 w zw. z art. 1 ust. 2 pkt 3 KN w zw. z art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991r. o związkach zawodowych (obecnie Dz. U. z 2015r., poz. 1881) poprzez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że urlopowanie do pracy w związkach zawodowych nie jest tożsame w skutkach prawnych, dotyczących nabycia uprawnień emerytalnych, ze zwolnieniem od obowiązku świadczenia pracy w celu wykonywania obowiązków w związku zawodowym, a w konsekwencji naruszenie polegało na niezastosowaniu tych przepisów; art. 22 § 1 kp w zw. z art. 31 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych poprzez błędną wykładnię, polegającą na niedostrzeżeniu modyfikacji stosunku pracy w zakresie zwolnienia od obowiązku świadczenia pracy; 83a ust 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie Dz.U. z 2015r., poz. 748 ze zm.; dalej: ustawa emerytalna) poprzez niewłaściwe zastosowanie tego przepisu w odniesieniu do decyzji z dnia 26 listopada 2007r.,

znak (...) -1/20/NE przyznającej emeryturę polegające na: zupełnym pominięciu procedury prowadzącej do uchylenia decyzji przewidzianej w kodeksie postępowania administracyjnego, zaniechaniu uzasadnienia decyzji uchylającej i wyjaśnienia przepisów prawa, którymi kierował się organ rentowy, uchyleniu wskazanej decyzji mimo braku przesłanek materialnoprawnych; art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na bezpodstawnym uznaniu, że w sprawie świadczeń zostały przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które miały wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość; art. 124 ustawy emerytalnej w zw. z art. 35§3 kpa poprzez ich niezastosowanie, ewentualnie zastosowanie niewłaściwe, polegające na: niedotrzymaniu terminów tam wskazanych, brak powiadomienia we właściwym terminie o planowanym niezalutwieniu sprawy w terminie nakazanym przez kpa, podaniu błędnej podstawy prawnej wszczęcia postępowania wyjaśniającego i pozostawieniu stronie 7 dni na własną aktywność w sprawie. W rezultacie skarżąca domagała się zmiany zaskarżonej decyzji w całości oraz zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu odwołania skarżąca przedstawiła argumentację swoich zarzutów z przywołaniem orzecznictwa.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany domagał się jego oddalenia. Pozwany powołał przepisy ustawy emerytalnej i Karty Nauczyciela twierdząc, że ubezpieczona nie wykazała 20 lat wykonywania pracy nauczycielskiej. Udowodniony okres tej pracy to 12 lat, 7 m-cy i 18 dni. Organ rentowy z okresu skarżącej od dnia 1 września 1985r. do dnia 31 stycznia 2015r. nie uwzględnił skarżącej okresu zatrudnienia od dnia 1 września 1996r. w związku z pełnieniem funkcji w Międzyzakładowej Komisji (...). Pozwany wskazał, że skarżąca w organach związku zajmowała się stanowisko niewymagające przygotowania pedagogicznego, a poza tym w związkach zawodowych nie wykonywała pracy nauczyciela w wymiarze co najmniej 1/2 etatu. Powołując się na treść art. 91a KN organ rentowy podniósł, że ubezpieczona nie była nauczycielem urlopowanym do pracy w związkach zawodowych, a korzystała ze zwolnienia o którym mowa w art. 31 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych. Zajmowała też stanowisko w organach związku zawodowego niewymagające przygotowywania pedagogicznego. Na tej podstawie pozwany podniósł, że w tym okresie skarżąca nie wykonywała pracy nauczycielskiej. Do tego pozwany podniósł, że z przedłożonego świadectwa pracy nie wynika, żeby stosunek pracy został rozwiązany na wniosek nauczyciela, co jest niezbędną przesłanką nabycia uprawnień do emerytury nauczycielskiej. W kontekście faktu, że pozwany decyzją z dnia 26 listopada 2007r. przyznał skarżącej prawo do emerytury, organ rentowy twierdził, iż w sprawie nie ma zastosowania art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, gdyż zaistniały nowe okoliczności, istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczenia. W tym zakresie pozwany powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2003r. o sygn. III UZP 5/03.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni, ur. (...), złożyła wniosek o emeryturę w dniu 17 sierpnia 2007r. Skarżąca do wniosku załączyła m.in. zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (druk Rp-7) na okoliczność pozostawania w stosunku pracy od dnia 1 września 1985r. ze Szkołą Podstawową Nr (...) w O.. W trakcie postępowania administracyjnego powyższa placówka oświaty pismem z dnia 4 września 2007r. wskazała, że skarżąca od dnia 1 września 1985r. do dnia 31 sierpnia 1996r. zajmowała etat nauczyciela, a od dnia 1 września 1996r. etat związkowy i etat nauczyciela z określeniem poszczególnych okresów.

Decyzją z dnia 26 listopada 2007r., znak (...) -1/20/NE organ rentowy przyznał wnioskodawczyni prawo do emerytury od dnia 31 sierpnia 2007r., na podstawie przepisów Karty Nauczyciela. Pozwany ustalił wówczas, że ubezpieczona na dzień złożenia wniosku udowodniła trzydziestoletni staż pracy i 20 lat pracy w szczególnym charakterze oraz nie rozwiązała stosunku pracy. Jednocześnie zawieszono wypłatę przyznanej emerytury z uwagi na pozostawanie ubezpieczonej w stosunku pracy. Decyzja jest prawomocna.

(bezsporne, ponadto: wniosek k. 1-5, zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu k. 27, pismo k. 66, raport ustalania uprawnień k. 70-78, decyzja k. 79-81)

Pismem z dnia 6 lutego 2015r. skarżąca wniosła do organu rentowego wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia oraz podjęcie wypłaty emerytury od dnia 1 lutego 2016r. w związku z ustaniem zatrudnienia.

Wnioskodawczyni do wniosku dołączyła m.in. świadectwo pracy z dnia 2 lutego 2015r., z którego wynikało, że była zatrudniona w Szkole Podstawowej Nr (...) w O. na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 września 1985r. do 31 stycznia 2015r., a stosunek pracy ustał w związku z nabyciem praw emerytalnych. Na skutek postępowania wyjaśniającego wymieniona placówka oświaty pismem z dnia 25 marca 2015r. wskazała, że skarżąca w trakcie zatrudnienia od dnia 1 września 1985r. do dnia 31 sierpnia 1996r. zajmowała etat nauczyciela, a od dnia 1 września 1996r. etat związkowy i etat nauczyciela z określeniem poszczególnych okresów.

W oparciu o powyższe ustalenia pozwany wydał zaskarżoną decyzję z dnia 18 czerwca 2015r. Organ rentowy nie uwzględnił do stażu pracy w szczególnym charakterze okresu zatrudnienia w Szkole Podstawowej Nr (...) w O. od 1 września 1996r. w związku z pełnieniem Międzyzakładowej Komisji (...), na którym nie było wymagane przygotowanie pedagogiczne. Do tego w tym okresie skarżąca nie wykonywała pracy nauczyciela w wymiarze co najmniej 1/2 etatu, poza okresem od 1 września 2005r. do 31 sierpnia 2006r.

(bezsporne, ponadto: wniosek k.89-90, świadectwo pracy k. 95-96, podanie k. 97, pismo k. 101, 114, karta przebiegu zatrudnienia k. 137, decyzja k. 138-139)

Skarżąca nie zgodziła się z decyzją organu rentowego domagając się przyznania prawa do emerytury z zaznaczeniem, iż pracowała co najmniej 20 lat w szczególnym charakterze, do którego powinno zaliczyć się okres jej zatrudnienia od 1 września 1996r.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się uzasadnione.

Na wstępie, w świetle zaistniałych okoliczności w sprawie, a mianowicie przyznania ubezpieczonej prawa do emerytury decyzją z dnia 26 listopada 2007r., znak (...) -1/20/NE, na podstawie art. 88 KN, należało rozważyć, czy w przypadku skarżącej zachodziły podstawy do ponownego ustalenia uprawnień do tejże emerytury. Ponowne ustalenie wysokości emerytury następuje w okolicznościach określonych w art. 114 ustawy emerytalnej. Tenże art. 114 w ust. 1 stanowi, że prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. W ocenie Sądu powołane przepisy nie pozwalają na ponowne ustalenie uprawnień emerytury w oparciu o te same okoliczności, tj. znane organowi rentowemu przy pierwotnym ustaleniu żądania wnioskodawczyni, nawet jeśli poprzednio dowody te zostały przez organ rentowy ocenione błędnie. Wprawdzie istniał przepis pozwalający organowi rentowemu na taką ponowną ocenę, tj. art. 114 ust. 1a ustawy emerytalnej, zgodnie z którym „Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji okaże się, że przedłożone dowody nie dawały podstaw do ustalenia prawa do emerytury lub renty albo ich wysokości.”, jednak przepis ten utracił moc z dniem 8 marca 2012r. wskutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012r. w sprawie K 5/11.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy nie budziło wątpliwości Sądu, że pozwany błędnie przyjął, iż zachodzą podstawy do ponownego ustalenia uprawnień skarżącej do emerytury ze względu na ujawnienie okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji w dniu 27 listopada 2007r. przyznającej ubezpieczonej emeryturę, pomimo błędnego przyznania tej emerytury przez organ rentowy ze względu na pozostawanie ubezpieczonej w stosunku pracy. Zauważyć należy, że ustalenie prawa do świadczenia i wyliczenie emerytury powinno nastąpić dopiero po rozwiązaniu stosunku pracy, czyli spełnienia wszystkich warunków do przyznania świadczenia. Wprawdzie decyzja ustalająca emeryturę na wniosek zgłoszony przed rozwiązaniem stosunku pracy i zawieszająca wypłatę świadczenia jest błędną decyzją, gdyż w takiej sytuacji należało wydać decyzję odmowną (por. komentarz do art. 88 KN, Karina Jankowska, Inetta Jędrasik-Jankowska, dostępny w SIP Lex), niemniej jednak w przedmiotowej sprawie nie ujawniono okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji z listopada 2007r., a mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. Istotnym jest, że pozwany już przed wydaniem tej decyzji miał wiedzę na okoliczność zatrudnienia ubezpieczonej w Szkole Podstawowej Nr (...) w O. od 1 września 1985r. ze wskazaniem, iż do dnia 31 sierpnia 1996r. skarżąca zajmowała etat nauczyciela, a od 1 września 1996r. etat związkowy i nauczyciela z

określeniem poszczególnych okresów i rozmiaru etatów (por. zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu oraz pismo z dnia 4 września 2007r. k.27 i 66 akt emerytalnych). W ocenie Sądu pozwany organ rentowy na podstawie tej dokumentacji już wtedy, w przypadku wątpliwości co do stanowiska zajmowanego przez skarżącą w spornym okresie, tj. wymagającego lub nie przygotowania pedagogicznego w wymiarze co najmniej 1/2 etatu ze względu na pełnienie funkcji w Międzyzakładowej Komisji (...), mógł przeprowadzić postępowanie wyjaśniające w tym zakresie, tak jak uczynił to po złożeniu przez skarżącą wniosku z dnia 6 lutego 2015r. w przedmiocie podjęcia wypłaty emerytury. Zauważyć także należy, że skarżąca w dniu 6 lutego 2015r., składając wniosek o podjęcie wypłaty emerytury oraz wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia, nie przedłożyła żadnych nowych dowodów odnośnie okresu zatrudnienia od dnia 1 września 1996r., poza świadectwem pracy potwierdzającym zatrudnienie w Szkole Podstawowej Nr (...) w O. od dnia 1 września 1985r. do dnia 31 stycznia 2015r. Tak więc organ rentowy tylko na podstawie dokumentacji złożonej z wnioskiem w z 2007r. wszczął postępowanie wyjaśniające w zakresie charakteru etatu zajmowanego przez ubezpieczoną, celem ustalenia, czy był to etat nauczyciela, czy związkowy, jak również w jakim rozmiarze.

W takim stanie rzeczy, w ocenie Sądu, w niniejszej sprawie nie zaistniały okoliczności ujawnione po wydaniu decyzji z dnia 20 listopada 2007r., a istniejące przed wydaniem tej decyzji, która miałyby wpływ na prawo do świadczenia lub jego wysokość. Podobnie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 6 czerwca 2014r. w sprawie III AUa 1791/13, wskazując, iż treść art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej nie obejmuje takich sytuacji, w których błędne ustalenie przez organ rentowy prawa do świadczenia lub jego wysokości nastąpiło z przyczyn leżących wyłącznie po stronie tego organu.

Z uwagi na to, że odwołanie okazało się z powyższych względów uzasadnione, prowadzenie postępowania i czynienie ustaleń co do rzeczywistego świadczenia pracy przez ubezpieczoną i wymiaru zajmowanego etatu po 1 września 1996r., było zbędne. Odmiennymi ustaleniami Sądu nie mogła również skutkować podnoszona przez pozwanego okoliczność o braku rozwiązania stosunku pracy skarżącej na jej wniosek oraz wykładnia przepisu art. 91a KN o zaliczeniu okresów pracy związkowej do okresów pracy w szczególnym charakterze od dnia 31 sierpnia 2004r., jeżeli nauczyciel został urlopowany w myśl przepisu z art. 31 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych.

Ponieważ na etapie procesu ustalono, że po dniu 26 listopada 2007r. nie ujawniono okoliczności istniejących przed wydaniem tej decyzji, mających wpływ na prawo do świadczenia emerytalnego skarżącej i brak było podstaw do ponownego ustalania uprawnień emerytalnych ubezpieczonej, na podstawie art. 477¹⁴§2 kpc zaskarżoną decyzję zmieniono i przyznano (w praktyce – przywrócono) skarżącej prawo do emerytury od dnia 31 sierpnia 2007r., stwierdzone decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 26 listopada 2007r., znak (...) -1/20/NE oraz prawo do wypłaty tej emerytury od dnia 1 lutego 2015r., tj. od daty ustania stosunku pracy, stosownie do wniosku z dnia 6 lutego 2015r. (pkt I. wyroku; co do daty początkowej podjęcia wypłaty por. art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej) Sąd miał przy tym na uwadze, że do wniosku o podjęcie wypłaty emerytury dołączono świadectwo pracy potwierdzające ustanie zatrudnienia, która to okoliczność została wskazana w decyzji z dnia 27 listopada 2007r. jako jedyna przyczyna zawieszenia wypłaty świadczenia – dodać można – bez zastrzeżenia, że konieczne do podjęcia wypłaty emerytury jest wykazanie, iż stosunek pracy został rozwiązany przez ubezpieczoną na jej wniosek.

Z uwagi na to, że nieustalenie opisanej wyżej ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji było skutkiem nieuzasadnionego zastosowania przez pozwanego art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, stwierdzono odpowiedzialność w tej kwestii organu rentowego, do czego podstawę stanowił art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej (pkt II. wyroku). W tej kwestii jeszcze raz należy podkreślić, że w decyzji z dnia 27 listopada 2007r. organ rentowy nie zaznaczył, aby podjęcie wypłaty emerytury mogło nastąpić tylko wskutek rozwiązania stosunku pracy na wniosek ubezpieczonej.

Wniosek skarżącej o zwrócenie się o opinię do (...) Krajowej Sekcji (...) w G. podlegał oddaleniu przede wszystkim z uwagi na brak podstawy prawnej takiego żądania. Art. 462 kpc w związku z art. 61-63 kpc stanowił podstawę prawną zwracania się o tego rodzaju opinie tylko do dnia 2 maja 2012r., tj. do zmiany art. 462 kpc, wynikającej z ustawy z

dnia 16 września 2011r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011r. Nr 233 poz. 1381).

Dodatkowo w kontekście stanowiska skarżącej należy zwrócić uwagę, że przedmiotem postępowania z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych są co do zasady jedynie kwestie dotyczące wad wynikających z naruszenia prawa materialnego i kwestia ewentualnych wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania pozostaje poza przedmiotem tego postępowania. Zatem bez znaczenia dla rozstrzygnięcia pozostawały podnoszone przez skarżącą zarzuty naruszenia przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego (podobnie Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 16 lutego 2009r. w sprawie o sygn. III AUa 1426/08).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98§1 kpc, to jest w oparciu o zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Zasądzona od pozwanego z tego tytułu kwota, to stawka minimalna wynagrodzenia pełnomocnika skarżącej, wynikająca z §11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013r. poz. 490 ze zmianami, w brzmieniu sprzed 1 sierpnia 2015r. – z uwagi na datę złożenia odwołania).